

Цимбалюк Ірина Олександрівна к.е.н.
Вишневіська Наталія Василівна
*Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки,
Україна*

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ДЕРЖАВИ

В економічній літературі переважають дослідження проблем економічної та фінансової безпеки, тим часом поняття “податкова безпека” практично не визначено, до кінця не зрозумілі її специфіка і склад загроз, які можуть завдати їй істотної шкоди. Розглядаючи питання податкової безпеки переважна більшість вітчизняних та зарубіжних науковців акцентують увагу на мікро рівні, а саме на податковій безпеці підприємств. Тоді як ця проблема вимагає поглибленої розробки та системного підходу до визначення поняття “податкової безпеки” – як складної категорії, складові якої можуть бути предметом спеціального дослідження.

Проблеми забезпечення системи економічної безпеки суб’єктів господарювання та ролі податкового впливу у ньому започатковано ще у роботах А. Сміта, Д. Рікардо, У. Петті, Дж. Кейнса. Різні аспекти забезпечення податкової безпеки, зокрема визначення її змісту, аналіз загроз та індикаторів безпеки висвітлено в працях Грачова О.В., Єрмошенка М.М., Іванова Ю.Б., Майбурова І.А., Реверчука Н.Й., Сухорукова А.І., Юрія С.І. та ін. Проте питання системного управління податковою безпекою держави є ще недостатньо дослідженими.

Податкову безпеку варто розглядати як інтегровану підсистему фінансової безпеки, яка впливає на забезпечення всіх її складових: інноваційно-технологічної, інвестиційної, енергетичної, сировинно-ресурсної, продовольчої, соціальної, експортної, імпоротної та міжнародно-інтеграційної безпеки [1, с. 9-11].

Податкова безпека – це такий стан податкової сфери держави, для якого характерним є захищеність інтересів суб’єктів податкових відносин, стійкість і економічна незалежність податкової системи, що проявляється у стабільності податкового законодавства; здатність податкової системи до розвитку і вдосконалення, спроможність своєчасного виявлення та запобігання потенційних загроз у сфері оподаткування та здатність системи оподаткування в повній мірі

реалізовувати усі функції податків як фіскальної так і регулюючої та соціальної з метою максимального узгодження інтересів держави та платників податків.

Враховуючи багатоаспектність поняття податкової безпеки, складність взаємозв'язків і взаємозалежності різних її елементів, у складі податкової безпеки доцільно виділяти такі компоненти:

- податкова безпека платників податків;
- податкова безпека регіону;
- податкова безпека держави;
- міжнародна податкова безпека (податкова безпека міжнародних об'єднань).

Беззаперечно, координаційна і керівна роль у процесі забезпечення економічної безпеки країни має належати державі, дії якої у цьому разі не узгоджуються з інтересами власної економічної безпеки. Проте така суперечність об'єктивно зумовлена функцією держави як гаранта національних інтересів. Така методологія відкриває шлях для дослідження одного з найбільш фундаментальних чинників впливу на стан економічної безпеки країни – способу та ступеня узгодженості індивідуальних, корпоративних та національних інтересів [2].

Створення дієвої системи податкової безпеки передбачає чітке визначення джерел потенційної загрози у тій чи іншій сфері, а також наявних і необхідних ресурсів для їх нейтралізації.

Податкова безпека досягається шляхом проведення виваженої податкової політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, інформаційній і власне податковій сферах.

Забезпечення національної податкової безпеки України потребує дотримання всіх без виключення умов відповідності елементів податкової системи вимогам забезпечення національної економічної безпеки [3]. Це означає, що стан національної безпеки держави значною мірою залежить від розвитку та ефективності податкової політики держави, лояльності та гнучкості податкової системи.

Перспективою подальших досліджень має стати побудова концепції взаємозв'язку податків та економічної нерівності підприємств, а також аналіз практичного досвіду оподаткування.

Література

1. Іванов Ю.Б. Податкова безпека: сутність та умови забезпечення / Ю. Б. Іванов, Ю. В. Бережна // Економіка розвитку: науковий журнал. – 2010. – № 2(54). – С.9-11.

2. Фінанси: підручник. / [С.І. Юрій, В.М. Федосов, Л.М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К.: Знання, 2008. – 611 с.

3. Іванов Ю.Б. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект: монографія / Ю.Б. Іванов, О.Л. Єськов. – Харків : ВД „ІНЖЕК”, 2007. – 328 с.